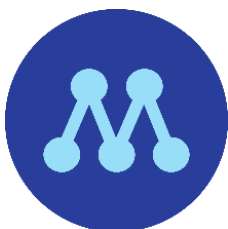

Budget 2024

För Tranås kommun med kommentarer, omvärldsanalys,
inriktning samt utblick 2025 - 2026

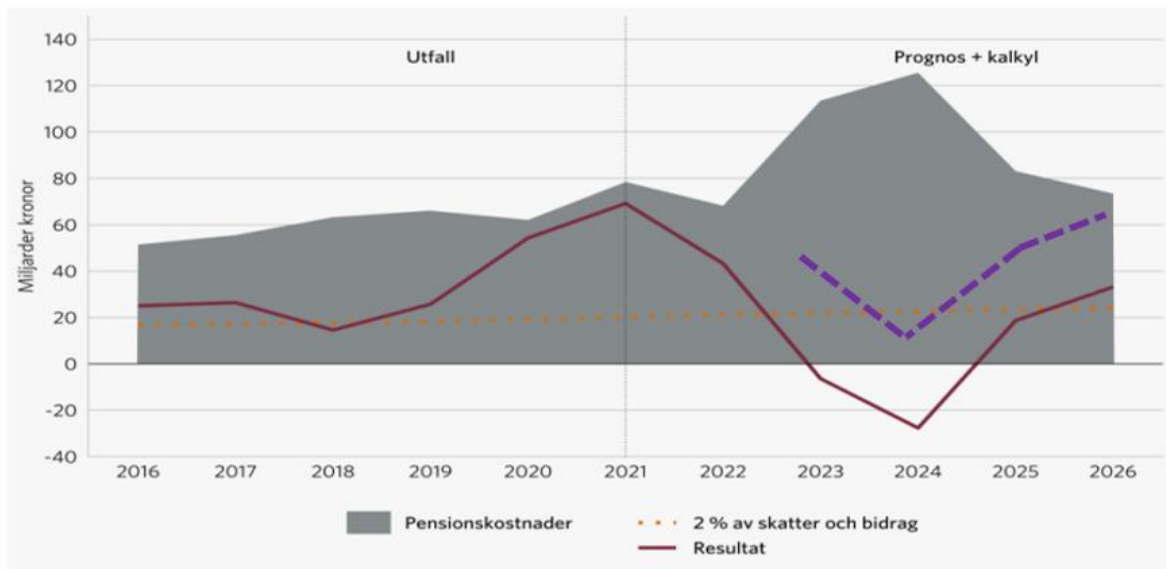
Innehållsförteckning

Sidan 2	Samhällsekonomiska utmaningar 2024
Sidan 4	Att skapa trygghet och attraktivitet i en orolig värld
Sidan 6	Våra prioriteringar 2024
Sidan 6	Tidigare beslutade prioriteringar
Sidan 6	Det vi redan utfört
Sidan 8	M, KD, L och SD:s förslag till budget

Samhällsekonomiska utmaningar 2024

Vi kan inget annat förvänta oss än att 290 kommuner och 21 regioner kommer att ha stora utmaningar framför sig att leverera den samhällsservice och välfärd under de kommande åren som förväntas av oss. Vår finansminister är tydlig i sitt budskap att det kommer att vara strama budgetar som presenteras framöver där ökade bidrag till kommuner och regioner inte får vara drivande för att öka inflationen. Den tid vi befinner oss i är märklig då inflationen är hög, räntorna är höga samtidigt har våra konsumtionsmönster inte märkbart förändrats. Finansdepartementet prioriterar nu att sänka inflationen för att på sikt få sänkta räntor och att urholkningen av våra löner och pensioner bromsas.

En av de tuffaste utmaningarna är det nya pensionsavtalet som signerades 2022. Det skulle stärka kommuner och regioner som arbetsgivare med höjda insättningar för en bättre framtida pension för alla medarbetare. Avtalet är dock säkrat mot variationer i inflationen. De som signerade avtalet hade nog den goda tanken att inflationen skulle ligga mellan 0 – 2 % - men utvecklingen blev omedelbart en annan.

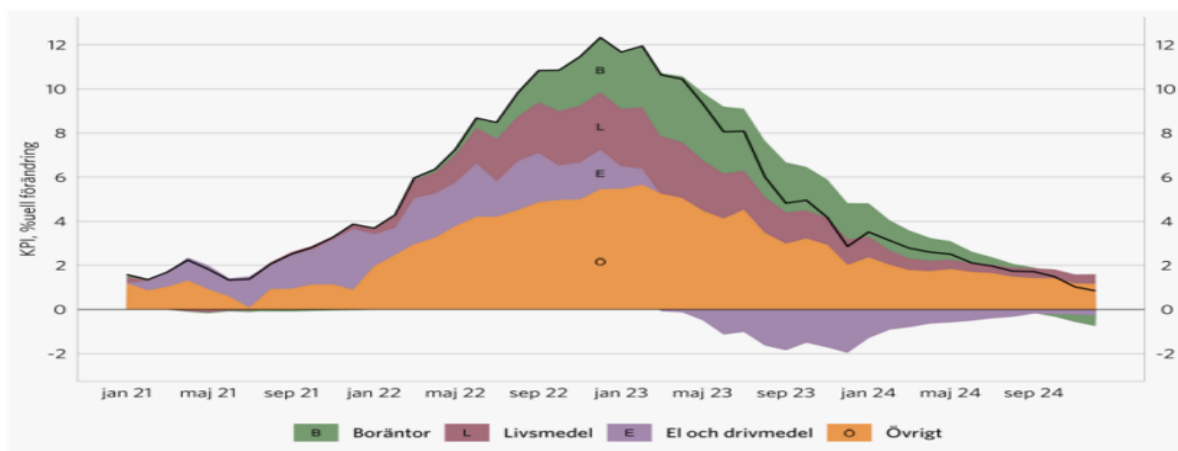
Källa: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner

För vår kommun innebär detta 2024 en "extra" pensionsinbetalning på mellan 25 – 30 milj SEK. Vi ska dock ha med oss att vi i grunden har en starkare ekonomi än många andra kommuner (vilket den "lila-grafen" visar) som redan i sina utkast till budgetar visar på ett negativt resultat.

Den höga inflationen har haft en negativ inverkan på oss som kommun med markant höjda kostnader för bland annat livsmedel och drivmedel. Vi måste helt enkelt anpassa oss till en helt annan kostnadsnivå än för bara något år sedan.

Inflationen består av ett antal beståndsdelar och det som drev inflationen i början var el- och drivmedelskostnaderna. De för tillfället låga elpriserna hjälper oss nu istället att trycka ner inflationen. Det som ser hoppfullt ut för ekonomin är att Europas gaslager är välfyllda och vattenmagasinen för vår elkraftsproduktion har mycket bra nivåer.

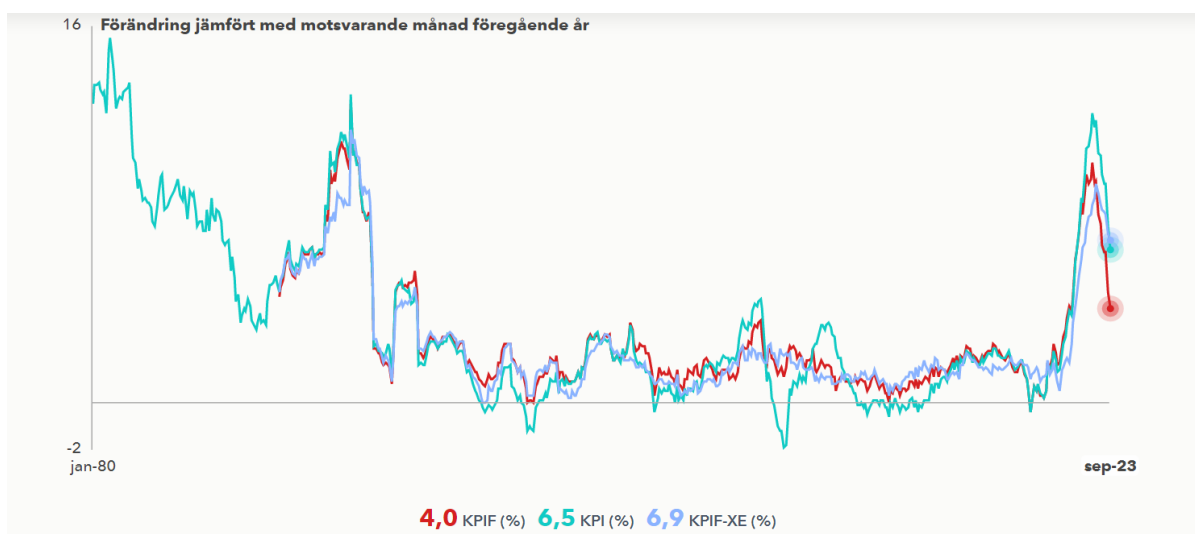
Inflationens byggstenar

Källa: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner

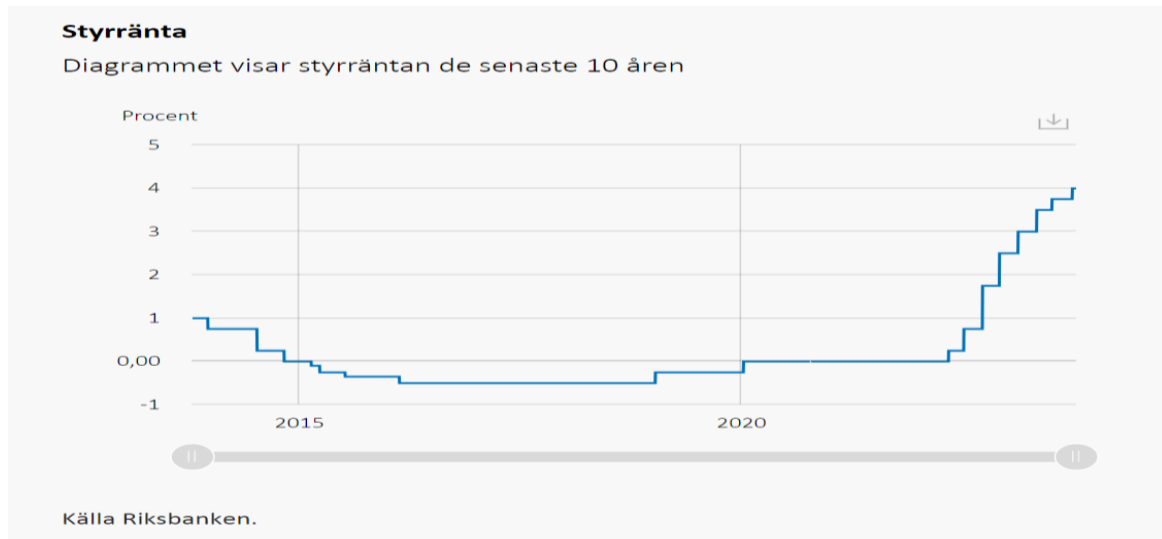
Statistiska Centralbyrån (SCB) ger nu i sina prognoser tydliga tecken på att inflationen sjunker och är i september på 4%. Viktigt är dock när vi når 2%-målet att nivån kan bibehållas för en lugn och förutsägbar finanspolitik under en längre tid

Inflationsutveckling 1980 – sept 2023

Källa: SCB via Macrobond

Vi har under en långtid haft mycket låga räntenivåer i Sverige men sedan i maj 2022 har det genomförts ett antal höjningar av styrräntan. Detta har haft en stor påverkan på bland annat hushållens ekonomi med höjda boendekostnader där man har haft rörliga räntor eller varit tvungna att skriva om sina bolån.

Vill man se positivt på den framtida utvecklingen är många grafer på sin höjdpunkt eller att man ser en utveckling åt rätt håll. Med denna tillförsikt handlar det om att klara sig igenom 2024 och se fram mot en positiv utveckling från 2025 och framåt.

Att skapa trygghet och attraktivitet i en orolig värld

Det är oroliga tider nu. Vi matas dagligen av nyheter om det fullskaliga kriget i Europa och konflikten mellan Hamas och Israel. Vårt nationella säkerhetsläge står inför stora prövningar. Vi vill bli medlemmar i Nato, men processen är långt ifrån spikrak. Som nation är vi utsatta för en gängkriminalitet som helt tycks sakna proportioner, även om det främst märks i våra storstäder och dess förorter. Isar smälter, hav stiger, jorden blir allt hetare och andelen koldioxid i luften fortsätter att öka. Detta skapar oro både hos unga och äldre. När detta skrivs har vi precis vaknat upp till ett terrorattentat som berövade två svenskar livet, och allvarligt skadade ytterligare en, som var i Belgien för att titta på fotboll.

Samtidigt som vi så starkt påverkas av det som sker runt omkring oss så rullar livet på för de allra flesta av oss, här i vårt vackra och trots allt trygga Tranås. I ett globalt perspektiv så lever vi i ett mycket välordnat land med en fungerande demokrati som för de flesta av oss är helt självklar. Samhället erbjuder ett rimligt skydds nät för den som inte klarar sig själv och vi lever i en samhällsordning som står upp för allas lika värde, jämställdhet och frihet från korruption och maktmissbruk.

Att bygga ett långsiktigt hållbart samhälle är vår kanske viktigaste uppgift samtidigt som vägen dit varken är självklar eller enkel. Vi får inte blunda för de utmaningar som hänger ihop med att satsningar inom miljö- och klimatområdet hela tiden måste samverka - inte konkurrera - med till exempel sociala mål om trygghet, rättvisa och psykisk hälsa och med ekonomiska mål som förutsätter något så krasst som en kommunal budget i balans. Krigets Ukraina visar med obehaglig

tydlighet hur miljö- och klimatmål fullständigt åsidosätts när den grundläggande samhällsstrukturen rubbas. Miljö- och klimatmål går bara att nå i fredliga samhällen med robusta institutioner och där det finns en grundläggande tillit mellan människor och ett förtroende för det offentliga.

Vi tror att småstaden har framtiden för sig. Det är både billigare och tryggare att bo och leva i den lite mindre kommunen jämfört med den stora staden. Till Tranås plusvärden hör vår sagolikt vackra natur med många sjöar, en attraktiv stadskärna och en livskraftig landsbygd som lockar nya invånare. Tranås kommun erbjuder attraktiva och sjönära boenden till helt andra priser än t ex Linköping och Jönköping och ett näringsliv med bredd och djup inom industri och handel liksom livskraftiga företag på landsbygden.

Vi har flera företag som under tid har vuxit och nyanställt och allra tydligast märks det hos vår största privata arbetsgivare Bosch som indikerar en fortsatt kraftig tillväxt. Det gör att våra arbetslöshetssiffror är lägre än på väldigt länge. Vi jobbar också mycket aktivt med att alla som kan försörja sig själva också ska göra det och vi ser att det arbetet har gett resultat, något som givetvis underlättas av ett näringsliv som går som tåget.

Vi satsar sen en tid tillbaka lite extra på den grupp som består av yrkesverksamma människor i arbetsförålder. Det avgörande är att de är yrkesverksamma, att de betalar skatt samtidigt som de kostar kommunen väldigt lite. När den gruppen växer så stärks kommunens ekonomi och vi får råd med en välfärd som gör att alla kan må bra, till exempel genom att vi kan göra ytterligare satsningar för våra äldre. När fler yrkesverksamma flyttar till Tranås så gör det alla till vinnare och i synnerhet dem som behöver samhällets stöttning. Utan skattebetalare som betalar in till kommunkassan och samtidigt inte kostar så mycket själva, så kommer en kommun ganska snart tvingas skära ner. Vi ser att det händer i avfolkningsbygder och som politisk ledning i Tranås är vi ytterst vaksamma för att det inte ska drabba oss.

För att företagen ska kunna anställa så ska det vara attraktivt att bo i Tranås, men det ska också vara enkelt att pendla. Vi har många som både pendlar in och pendlar ut och våra allmänna kommunikationer är därför en mycket högt prioriterad fråga för hela kommunledningen. Vi arbetar intensivt med att förbättra pendlingsmöjligheterna åt alla håll och just nu gläds vi åt att ha säkrat busspendlingen mellan Tranås och Ödeshög och åt att vi får helt nya pendeltåg från Tranås och söderut inom bara något år. Pandemin var en stor prövning för oss men den förde det positiva med sig att många upptäckte hur bra det går att jobba på distans. Tranås kommun har en utomordentligt god digital infrastruktur både i tätorten och på landsbygden och vi hoppas på sikt att ytterligare stärka möjligheterna till distansarbete.

Vi gör stora satsningar inom våra förskolor och skolor. Vi bygger två helt nya skolor och en ny förskola, till det ska läggas andra förskolor och skolor som nyligen har renoverats och byggts ut. Höstterminen 2024 kommer den nya Junkarmålsskolan att tas i bruk, vid årsskiftet 2024-2025 öppnar nya Kungsparkens förskola och ett halvår senare invigs nya Granelundsskolan. – och vi kommer då att kunna stoltsera med att ha Sveriges kanske mest moderna och ändamålsenliga skolfaciliteter. Vi gör dessa satsningar för att våra barn och unga i Tranås ska få bästa tänkbara förutsättningar till lärande och utveckling. Attraktiva skolor underlättar också kompetensförsörjningen och fler duktiga och legitimerade lärare kommer göra skolorna ännu bättre.

Som ytterligare ett plusvärde så har vi på köpet fått det kanske viktigaste skälet till varför människor i yrkesverksam ålder skulle vilja flytta till Tranås: Kan man välja en vacker småstadskommun, med goda kommunikationer och som dessutom har de bästa skolorna så gör man givetvis det.

Med detta som bakgrund så vill vi redogöra för hur vi ser på den kommunala ekonomin i ett "budgetläge". Vi närmas oss slutet på 2023 med prognostiserat starkt ekonomiskt resultat, med ca

36 MSEK i överskott. Vi ser dock hur trenden tillfälligtvis tycks vika och att 2024 och sannolikt även 2025 kommer bli tuffa år i ekonomiskt hänseende. Med tanke på vårt starka utgångsläge, att vi har en stark tro på vår framtid och att vi gör viktiga framtidsinvesteringar så vill vi inte tvingas till nedskärningar. Istället väljer vi att medvetet skruva ner förväntningarna på de ekonomiska resultaten under något/några få år, då vi tror att det är rätt strategi för att säkra kommunens framtidsatsning. Vi kan givetvis inte vara hur frikostiga som helst, men en prioriterad ambition är att inte behöva skruva ner på satsningar som vi starkt tror kommer bidra till att Tranås kommun stärks inom en mängd områden, alltifrån upplevd trivsel och trygghet till ökad självförsörjning, till ytterligare sänkt arbetslöshet, till förbättrad välfärd och till en stärkt kommunal ekonomi.

Våra prioriteringar 2024

2024 kommer att bli tufft och det krävs att alla nämnder tar sitt ansvar för att undvika allt för stora förändringar i den kommunala organisationen och verksamheten.

- Vi är medvetna om att temporärt ta avsteg från beslut om ekonomiskt god hushållning men förväntar oss att 2-% målet nås under en treårsperiod
- Vid behov accepteras användning av kommunens resultatutjämningsreserv (RUR)
- Barn och Utbildningsnämnden och Kultur och Fritidsnämnden är fortsatt prioriterade för Tranås kommuns attraktivitetsarbete, fortsatta arbete inom den upplevda tryggheten samt möjligheten till stöd i det tidiga livet
- Socialnämnden får en permanent utökad driftsram med 12 miljoner för att klara uppdraget inom vård och omsorg men samtidigt kommer det krävas ett effektiviseringsarbete för att nå en budget i balans.
- Vi fortsätter med stödet till de enskilda vägarna i kommunen. Det finns ett starkt signalvärde då vi tycker att hela kommunen skall utvecklas.

Tidigare beslutade prioriteringar:

- Utökad SFI (uSFI) fortlöper som planerat till och med årsskiftet 2024/25 men kommer sedan inte att förlängas.
- Satsningen inom KAA (Kommunalt Aktivitets Ansvar) fortlöper som planerat till och med årsskiftet 2024/25 men kommer sedan inte att förlängas
- Satsningar på barn i lägre åldrar i syfte att på sikt öka känslan av trygghet hos dessa barn under deras fortsatta uppväxt, i deras sociala liv, deras liv i skolan och fritidsliv är långsiktigt. Målet ska vara att på sikt skapa ett tryggare samhälle för alla Tranås kommuns medborgare, vilket attraherar människor att leva sitt liv i och arbeta i kommunen. Satsningen ska i huvudsak bestå i en ökning och/eller utveckling av förebyggande insatser gentemot yngre barn inom främst skola, fritid och/eller individ- och familjeomsorg. Detta innebär också mer uppsökande verksamhet och mer stöd till familjer och i föräldraskapet. Medel som avsätts för detta arbete sker under en 5-årsperiod med start 2023 om 3,5 miljoner SEK per år. Detta kommer att förlängas med ett år - till 2028 då projektstarten försenats.

Det vi redan utfört

Trygghet och säkerhet

- Medborgarlöfte med polisen
- Trygghetssamordnare
- Samarbete mellan skola, socialtjänsten och kultur och fritid för trygghetsskapande åtgärder

Ett rikt utbud inom Kultur och Fritid

- Konstrakan som återkommande koncept
- Aktivt stöd för genomförande av Tranås Cruising
- Badbuss för att nå Hätte badplats
- Lordningställande av reservat Strånna och Holavedsleden

- Tranås kommuns första fullstora inomhushall (Granelundsskolan)

Samhällsnyttig infrastruktur

- Upprustning av VA-nätet
- Upprustning av hamnen i Tranås
- Flera nya parkeringar
- Rivning av Mössfabriken
- Ombyggnad av Statt-fastigheten
- Inköp av byggnader och mark (Riksförsäkringsverket och Sännevadet)

Stora satsningar inom skolan

- Nybyggnation: Kungsparkens förskola, Junkaremålsskolan och Granelundsskolan
- Upprustning av Ängarydsskolan och Hubbarpsskolan
- Förvärv av Nötskrikans förskola

Ett gediget hållbarhetsperspektiv

- Lägst utsläpp av växthusgaser i Jönköpings län
- Införande av koldioxidbudget
- Införande av Hållbarhetsstrategier
- Utveckling av solcellsparker
- Nya fiskvägar
- Uppdaterad återvinningscentral med återbrukshus
- Miljöfordonspark
- Bekämpning av invasiva arter
- Iordningställande av nya gång- och cykelvägar

Omsorg och äldre och funktionshindrade

- 2 nya LSS-boenden
- Beslut om nybyggnation av lokaler för korttids och fritids inom Stöd och omsorg
- Förebyggande åtgärder för äldre såsom seniorcentral, anhörigstöd - undantas från besparing
- Familjecentralens insatser gentemot barn, ungdomar och föräldrar – undantas från besparing

Tranås 2023-10-17

Mats Holmstedt (M), Gruppledare

Thorbjörn Johansson (SD), Gruppledare

Mats Antonsson (KD), Gruppledare

Erik Nygårds (L), Gruppledare

M, KD, L och SDs förslag till budget

att godkänna driftsramar enligt kommunledningsförvaltningens förslag till mål och budget enligt bilaga 1 "Mål och budget 2024 - 2026" med följande ändringar .

att godkänna äskanden:

- 12 milj SEK permanent ökad driftsram för Socialnämnden
- 1,5 milj SEK permanent ökad driftsram för Socialnämnden från 2025 för hyreskostnad byggnation Aspagården
- 0,4 milj SEK i stöd till enskilda vägar till Teknik och Griftegårdsnämnden tom 2026

att inte godkänna äskanden:

- 0,14 milj SEK ökad driftsram Kommunfullmäktige (ny standard kommunrevisionen)
- 1 milj SEK i kompensation för minskat skogsuttag, Teknik- och griftegårdsnämnden

att hantera elkostnader för Bredstorps IP i bokslutsberedningen våren 2025 (på grund av volatila elpriser, nytt elavtal förhandlas under kvartal 2 2024 och utarbetande av nytt hyresavtal avtal mellan Kultur och fritidsnämnden och AB Tranås bostäder)

att från 2025 prioritera justeringar av driftsram för Barn- och utbildningsnämnden för att undvika besparingsåtgärder

att vid behov accepteras användning av kommunens resultatutjämningsreserv (RUR)

att göra temporärt avsteg från beslut om ekonomiskt god hushållning men förväntar oss att 2-% målet nås under en treårsperiod

att Tranås kommuns budgeterade resultat för år 2024 fastställs till 9,627 mkr.

att Tranås kommuns budgeterade investeringar för år 2024 fastställs till 131,3 mkr (företagslönsamma är 75 mkr varav 50 mkr inom taxefinansierade projekt).

att resultat i procent av skatteintäkter och generella bidrag uppgår till 0,7 procent för år 2024.

att varje nämnd ska ha ett visst handlingsutrymme för oförutsedda händelser. Riktlinje för buffert för varje nämnd är 1–5 procent av budgetramen.

att skattesatsen år 2024 fastställs till 22,01 procent per skattekrona.

att ekonomiavdelningen ges mandat att förändra budgetramarna med anledning av förändrad kapitaltjänst, riktade statsbidrag samt diverse budgetjusteringar som inte ändrar hur befintliga budgetmedel i grunden används och disponeras.

att kommunstyrelsen ges mandat att disponera tillväxtmedlen för år 2024 som avsatts med 3 mkr. Beslutade aktiviteter av kommunstyrelsen inom avsatta medel får vara längst 3 år sedan ska aktiviteten avslutas eller finansieras inom befintlig förvaltnings rambudget, dock ej genom utökning av ramen.

att Tranås kommunkoncern arbetar med de prioriterade fem målen utifrån beslutade hållbarhetsstrategier.

Borgen för kommunala bolag

att kommunfullmäktige beslutar borgensavgift för bolagen till 0,4 % för år 2024.

att kommunfullmäktige beslutar att såsom för egen skuld ingå borgen för Tranås Energi AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 500 mkr jämte därpå löpande ränta och kostnader från 2024 och framåt.

att kommunfullmäktige beslutar att såsom för egen skuld ingå borgen för Tranås Energi AB:s skuld tillhörande löpande räntor från räntederivat från 2024 och framåt.

att kommunfullmäktige beslutar att såsom för egen skuld ingå borgen för AB Tranås bostäders låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 2 000 mkr jämte därpå löpande ränta och kostnader, från år 2024 och framåt.

att kommunfullmäktige beslutar att såsom för egen skuld ingå borgen för AB Tranås bostäders till skuld tillhörande löpande räntor från räntederivat från 2024 och framåt.

att kommunfullmäktige beslutar att såsom för egen skuld ingå borgen för Tranås Stadshus AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 400 mkr jämte därpå löpande ränta och kostnader, från år 2024 och framåt.

att kommunfullmäktige beslutar att såsom för egen skuld ingå borgen för Tranås Stadshus AB:s till skuld tillhörande löpande räntor från räntederivat från 2024 och framåt.

Utdelning för kommunala bolag

att AB Tranås bostäder ska ge utdelning 2024 med 2 mkr avseende 2023 års resultat till Tranås Stadshus AB. För år 2024 medföljer ej likvida medel vid utdelning.

att Tranås Energi AB ska ge utdelning 2024 med 8 mkr avseende 2023 års resultat till Tranås Stadshus AB. För år 2024 medföljer ej likvida medel vid utdelning.

att Tranås Stadshus AB ska ge utdelning 2024 med 10 mkr avseende 2023 års resultat till Tranås kommun. För år 2024 medföljer ej likvida medel vid utdelning